

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบความต้องการของประชาชนในการรับฟังรายการวิทยุชุมชน ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยก่อนที่ทำการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ และ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสอบถามและวิจัยในครั้งนี้มี 2 กลุ่ม

1. กลุ่มประชากร

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม เป็นวัยเข้าสู่วัยทำงานและวัยที่จะเกษียณอายุมีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภาในครั้งที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549) จำนวน 2,897,414 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาขนาดตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Random) ประชาชนที่ติดตามรับฟังรายการสถานีวิทยุชุมชน ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม จะใช้วิธีการคำนวณตามสูตร ของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น กำหนดที่ร้อยละ .05

แทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{2,897,414}{1 + 2,897,414(.05)^2}$$

$$n = 400 \text{ คน}$$

การวิจัยในเรื่องนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างตำบลที่อยู่ในเขตการปกครองจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งศึกษาเฉพาะตำบลที่มีสถานีวิทยุชุมชนตั้งอยู่ตามที่ได้ จดทะเบียนไว้กับสำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 จังหวัดขอนแก่นเท่านั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบคำนวณหาสัดส่วนจากจำนวนประชากรดังต่อไปนี้ เช่น ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากร 951,358 คน จะใช้กลุ่มตัวอย่าง

$$\frac{951,358}{2,897,414} \times 400 = 131 \text{ คน}$$

ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ผลการคำนวณอยู่ในตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบคำนวณหาสัดส่วนจากจำนวนประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิทยุชุมชนในเขต	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จังหวัดร้อยเอ็ด	951,358	131
จังหวัดขอนแก่น	1,260,540	174
จังหวัดมหาสารคาม	685,516	95
รวม	2,897,414	400

3. การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 จังหวัดดังกล่าว โดยเลือกสถานที่ที่มีสถานีวิทยชุมชน ตั้งอยู่และจะใช้การสุ่มแบบบังเอิญ ตามโควต้า โดยจะเก็บเพศชาย – เพศหญิงจะไม่เท่ากัน และในแต่ละเพศจะเก็บกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มอายุแบบโควต้าไม่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ในกลุ่มของอาชีพจะเก็บแบบสุ่มบังเอิญ ตามโควต้าที่กำหนดไว้

เครื่องมือใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาความต้องการของประชาชนในการรับฟังรายการวิทยุชุมชน

1.2 กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนในการรับฟังรายการวิทยุชุมชน แล้วนำมาเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแนะนำให้แก้ไขปรับปรุง

1.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา ที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2. การทดสอบและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ และวิจารณ์คำถามแต่ละข้อเพื่อให้ตรงตามเนื้อหา และตรงตามตัวชี้วัดที่ต้องการและครอบคลุมเนื้อหา ก่อนนำมาแก้ไขผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

2.2.1 นางสาวธัญรัตน์ โรจน์หัสติน หัวหน้าส่วนแผน สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 จังหวัดขอนแก่น

2.2.2 นางเพชรรัตน์ ไชยกาล รองผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น

2.2.3 นายณัฐภพ พัฒน์ธนสรณ์ หัวหน้าฝ่ายรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 จังหวัดขอนแก่น

2.2 ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชน ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t -test

2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลการหาค่าความเชื่อมั่น ปรากฏว่าทดสอบความมั่นในระดับ .9255

3. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. อาชีพ ให้เติมในช่องว่างและเลือกเติมเครื่องหมายถูก [✓] หน้ากลุ่มข้อความที่กำหนดให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนที่รับฟังวิทยุชุมชนต่อรายการที่สนใจรับฟัง ในการเลือกคำตอบให้ กาก ✓ ลงในตารางที่ตรงกับรายการที่ต้องการรับฟังซึ่งแบ่งเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในด้านเศรษฐกิจ
2. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในด้านสังคมวัฒนธรรม
3. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในการเมืองการปกครอง
4. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในการศึกษา
5. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในด้านบันเทิงและกีฬา
6. ความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนในด้านสาธารณสุข

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ระดับความคิดเห็น โดยการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งกำหนดระดับความต้องการ เป็นเลขระดับคะแนน 5 ระดับ ของลิเคิร์ต ดังนี้

ระดับความต้องการรับฟังมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับความต้องการรับฟังมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับความต้องการรับฟังปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับความต้องการรับฟังน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับความต้องการรับฟังน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้เทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ยได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง มีระดับความต้องการรับฟังรายการมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง มีระดับความต้องการรับฟังรายการมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง มีระดับความต้องการรับฟังรายการปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง มีระดับความต้องการรับฟังรายการน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง มีระดับความต้องการรับฟังรายการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่อ จะเป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบถึงการรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อประเภทใดที่ประชาชนได้รับเป็นประจำ ตลอดจนประชาชนที่รับฟังวิทยุชุมชนนั้นจะรับฟังช่วงเวลาใดมากที่สุดและประเภทของรายการที่รับฟังมากที่สุดด้วย เป็นคำถามปลายเปิดที่ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จำนวน 5 ข้อหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่ได้สุ่มไว้เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในสามจังหวัดที่มีสถานีวิทยุชุมชนตั้งอยู่ ที่อยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง โดยแจ้งให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้อ่านและตอบแบบสอบถามด้วยตนเองทุกคน

3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมทั้งหมด และดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding Form) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close – ended) ผู้วิจัยนำมารวบรวมจัดหมวดหมู่และเรียงความถี่ในแต่ละประเด็น
3. ประมวลผลข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Science. SPSS V.11.5) ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ดังนี้
  - 3.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการทดสอบทางสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05
  - 3.2 ความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค(Cronbach)
4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
  - 4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปและตัวแปรอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
  - 4.2 ทดสอบเปรียบเทียบระหว่างความต้องการรับฟังรายการวิทยุชุมชนระหว่างเพศชายกับเพศหญิง (2 ตัวแปร) ใช้การทดสอบด้วย t-test
  - 4.3 ทดสอบเปรียบเทียบความต้องการรับฟังรายการวิทยุชุมชนระหว่างกลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way analysis of variance) หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')
  - 4.4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรับฟังและความต้องการของประชาชนที่ติดตามรายการวิทยุชุมชน โดยใช้ความถี่และร้อยละ
  - 4.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทั่วไปต่อการรับฟังรายการวิทยุชุมชนใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น หาความหมายและแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ